

TALLINNA POLÜTEHNİK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 28 (955)

Reede, 28. september 1979

XXXI aastakäik

Kõik laupäevakule!

Homme, 29. septembril, toimub meie maal kommunistlik noortelaupäevak, millest võtavad osa ka TPI tudengid. Et laupäev on meil koolipäev, siis otsustas meie staap laupäevaku läbi viia mitmes jaos. Nii näiteks pidid A-teaduskonna tudengid töötama 22. septembril Paide rajooni põldudel, kuid selle plaani ajas nurja vihm, mis oli nii tugev, et ükski masin ei saanud põllule sõita. Osa üliõpilastest võtab laupäevakust osa ettenähtud päeval.

Ovalt poolt toetavad head algatust ka kolhoosides viibivad III kursuse üliõpilased, kes annavad laupäevaku fondi igaüks 15 rubla.

Võttes arvesse II kursuse õppeprogrammi tihedust, leidis laupäevaku organiseerimise staap, et II kursuse kohustus loetakse täidetuks, kui ta tegeleb oma põhitööga, õppimisega. Seoses sellega rakendatakse laupäevakul eelkõige I kursuse tudengeid. Üheskoos veedetud töötunnid peaksid veelgi tugevdama rühma ühtekuuluvustunnet. On ju töö kõige parem vahend, mis aitab kindlaks teha, mida inimene endast tõeliselt kujutab.

Loodame, et kõik võtavad laupäevakust innukalt osa ning täidame endale võetud kohustuse auga. Head tööd!

KALEV TRUMM
TM-71

KOMSOMOLIKOMITEES

Komsomolikomitee istung toimus sedakorda 24. septembril.

Räägiti aruandlus-valimiskoosolekute käigust õpperühmade ning ettevalmistustest teaduskondade AVK-deks.

Komsorg! Kas Sinu rühmas ON juba toimunud aruandlus-valimiskoosolek?

Informatsiooni aati laupäevaku organiseerimisest 29. septembril. Moodustati organiseeriv komisjon, mille koosseisus on R. Vihvelin, I. Pihela, K. Trumm ja teaduskondade esindajad. Põhiline laupäevakutöö tehakse Paide rajooni majandis.

Pavel Žukovets, šeflustöö sektori juhataja, tegi kokkuvõetud pioneerijuhitide nimekirjade koostamise edakusest. Selgus, et nimekirjad on esitatud T- ja K-teaduskonnast ning esitamata L-, A-, E- ja M-teaduskonnast.

Tudengid! Kes soovivad teha šeflustööd Tallinna keskkoolides pioneerijuhina, teatage oma teaduskonna komsomolisekretärile!

Esmakursuslaste-komsorgide seminarilaager toimub 28.-30. septembril Klooga spordibaasis. Esinema tulevad ENSV Noorsoo-organisatsioonide Komitee esimees A. Häkkinen koos külalistega Ungarist, R. Liias ELKNU Keskkomiteest, väliskommentaator R. Mälik, dr. Neormann ning mitmed teisedki.

Väljasõit on reede õhtul kell 18.00.

TPI KEELTE RAHVAILIKOOLIS võivad peale TPI üliõpilaste ja teenistujate osaleda ka inimesed välistpoolt TPI-d. Informatsioon ja registreerimine keelte kateedris IV-204, tel. 532-349, 531-067 igal tööpäeval kella 13.00-17.00. Valik: inglise, saksa, prantsuse ja soome nii algajale kui edasijõudnule, esperanto ja ungari ainult algajale, jaapani ainult edasijõudnule. Loodust ei maksa kaotada neigi, kes soovivad õppida rootsi, jaapani, itaalia jt. keeli algajate rühmas. Registreerimine samas.

VOIMLEMISRUHM

naisõppejõududele ja teenistujatele alustab tegevust 1. oktoobril kell 17.00 spordihoone väikeses saalis. Saali koormus on suur, seepärast tulgu kõik soovijad juba esimesse harjutustundi, hiljem juurde ei registreerita. Treenerid on V. Viikmäe ja V. Viire.

TÄHELEPANU, RAADIOHUUVILISED!

Kolmapäeval, 3. oktoobril toimub ruumis II-402A kell 16 raadioringi esimene töökoosolek. Kõik asjast huvitatud on teretulnud!

ÜET

TEADAANNE

Ametiühingu olmekomisjon asub I etapi korterijärjekorra koostamisele 1980. aastaks. Komisjon palub 15. oktoobriks teatada muudatustest I etapi nimekirjas olevate töötajate elamistingimustes (perekonna muutus, elamispinna saamine, lahkumine institutidist jne.) ja esitada vajalikud tõendid.

Samaks ajaks palume esitada avaldused I etapi järjekorda astumiseks. Tuletame meelde, et avalduse esitamisel tuleb ära märkida leibkonna koosseis (nimed, sünalajad, sugulusvähkerd), elukoht, töökoht TPI-s, tööleasumise aeg, Tallinnas elamise aeg. TPI-sse suunatutel märkida, kas suunamiskirjal on märkus «elamispinna kindlustatakse» ja suunamiskirja nr. Samuti tuleb ära märkida, mitu inimest elamispinna saamiseks kolib uuele pinnale.

Avaldus peab olema alla kirjutatud leibkonna kõigi täiskasvanute poolt.

Avaldusele tuleb lisada järgmised tõendid:

- * elukohast, kus on märgitud ka elamispinna suurus;
- * abikaasa jt. täiskasvanute töökohast mittekuuluvuse kohta I etapi järjekorda;
- * kontrolllakt.

Avaldused esitada oma teaduskonna olmekomisjonile.

A/Ü olmekomisjon

ÜET ja ühiskondlik töö

märke lõpetaja iseloomustusse. Pärast kõrgkooli lõpetamist jätkavad noorspetsialistid oma huviala viljelemist töökohtadel.

Ühiskondlik lisaeriala omandatakse päevase õppetöö kõrval ning sõltuvalt erialast 1 või 2 aasta jooksul. Õppetöö toimub programmide alusel, mis koosnevad teoreetilistest osast, praktilistest harjutustest ja õppekursioonidest. Õppusi viivad reeglina läbi meie instituudi õppejõud, kuid mõnel juhul ka väljast kutsutud spetsialistid.

Kõik ÜET-s õpetatavad erialad jagatakse kolme liiki: ühiskondlik-poliitilised, kultuurhariduslikud ja rakendus-sportlikud.

Käesoleval õppeaastal on üliõpilastel võimalik omandada selliseid esimese grupi erialasid nagu noorlektor, poliitinformaator välispoliitika alal (RSK baasil), ateistliku kasvatustöö ühiskondlik organisatsioon (klubi «Atheos»), reporter-kirjasaatja (Pressiklubi) jt.

Teise grupi erialad on taidlusorganisatsioon (rahvatants,

peotants, puhkpill, koor, huvialaklubi organisatsioon) ja diskor. Neid alasid saab viljelda Üliõpilasklubis. Veel kuuluvad samasse gruppi turismigiidi, kodukultuuri instruktori, näitagitatsiooni ühiskondliku instruktori jt. erialad.

Viimase grupi moodustavad ühiskondlik liiklusinspektor, raadio-, patendi-, keskkonnakaitse-, töökoha ratsionaalse organiseerimise ja spordiinstruktori, spordikohtunik jt. Nii koguneb erialasid paarikümne ümber, mis peaks valikut võimaldama suurele osale üliõpilastest.

Õppused mõnedel erialadel on juba alanud, enamik alustab aga tööd oktoobrikuus.

Eelregistreerimist teostame ÜET sekretäri J. Soopi juures III-313 telefonil 532-329 ning kohapeal vahetult enne esimest õppust. Algusest teatame eelreklamari kaudu.

Aktiivset kaasalöömist!

ÜET dekaan
TÖNIS HÄRM

Rahvamalev

Koos õppeaasta algusega alustas tegevust ka TPI rahvamalev. Möödunud aastal oli rahvamaleva liikmeskonda 750 inimest. Seda pole küll vähe, kuid plaani järgi peame jõudma 1000-ni.

Et V kursus on rahvamaleva tööst vabastatud, jääb põhiline osa kanda noorematel kursustel. Seepärast tuleb juba esimesel kursusel igas õpperühmas leida 7-8 malevlast.

Mida öelda möödunud õppeaasta kevadsemestri kohta? Hea töö eest rahvamalevas märgiti rektori käskkirjas ära (pluss 40 rubla preemiat) 12 teenistujat ja hulgaliselt üliõpilasi, kes said 20 rubla preemiat. Üle TPI parim on A-teaduskonna rahvamalev, komandör V. Belitski.

TPI rahvamaleva organisatsioon on Oktoobri rajooni suurim. Järelikult tuleb meil teha ka kõige rohkem kontrollreiki. Seepärast on väga taunitavad need juhud, mil tudengid jäta- vad kontrollreididele tulemata.

Töö kvaliteedi tõstmiseks tuleb täita mõned elementaarsed nõuded:

(Edasi 4. lk.)

Üliõpilaste ühiskondliku aktiivsuse arendamiseks on rida vorme, kuid viimasel ajal on arvestatava koha omandanud ühiskondlike erialade teaduskond (ÜET). Seal võivad soovijad omandada neid huvitava ühiskondliku lisaeriala. Just ÜET-s avaneb võimalus lülitada üliõpilasi ühiskondlik-poliitilisse tegevusse. Üliõpilaste osalemine ÜET töös on ühiskondlik-poliitilise praktika koostisosaks, konkreetse ühiskondliku eriala omandamine aga kaaluka komsomoliülesande täitmine. Eesmärgil stimuleerida noorte tööd ÜET-s, kantakse tulemused vastavatesse dokumentidesse. Nii kirjutatakse õppeaasta lõpul üliõpilasele omistatav lisaeriala ÜPP arvestusraamatusse. Noored, kes täidavad organisatsioonilisi ülesandeid, saavad sissekande ÜPP arvestusraamatusse kui pideva ühiskondliku ülesande täitjad. Eriala lõpetanud saavad ÜET diplomi ning instituudi lõpetamisel tehakse vastav

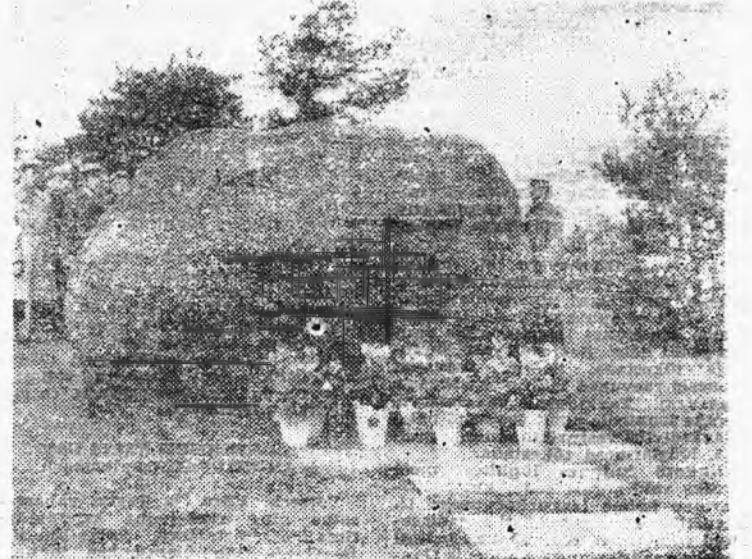
SVEN ARBETI fotod.

Pilved tegid päikesele kesk-päevaks siiski ruumi. Kui Suures Isamaasõjas langenud TPI üliõpilaste ja õppejõudude mälestuskivi juurde reede, 21. septembri lõuna paiku miitinguks koguneti, päike juba naeratas. Pühalikule momendile kohaselt.

22. septembril 35 aastat tagasi vabastati Tallinn. Toilal 35 aastat tagasi seisis kogu Eesti NSV vabastamine veel ees.

Mälestusmiitingu avas rektor akadeemik Boris Tamm. Pikema kõnega esines Harri Lessel. «Meie kohus on meenutada neid, tänu kellele meie linn on niisugune, nagu ta on,» ütles komsomolisekretäri asetäitja Teodor Lutškovski. Parteikomitee sekretär Aadu Talts tervitas instituudi parteikomitee nimel kõiki TPI-s töötavaid Sõure Isamaasõja veterane.

Lauluviisid olid TPI akadeemiliselt meeskoorilt.

algus TPI-st

«Silmapiilk? Kui pikk on silmapiilk?» nõuab direktor telefonitorru üpris rangelt. On käes kuu ja lisaks ka kvartali lõpp, direktori kabinetis pika laua ääres käib nõupidamine, ukse taga ootab järjekord, ilmselt tehase keskastme juhtidest koosnev. Miljöö on tehasevõhikule heal juhul filmist või teatritükkist tuttav, momendil aga kindlalt töselulise aja ja kohaga piiritletud: esmaspäev, 24. september, kuus päeva enne masinaehitajate päeva, tootmiskoondis «Talleks». Argipäevamuredest hõivatud direktor on ENDEL INNOS, saanud TPI-st 1955. aastal mehaanika-inseeneri kiitusega diplom. Ootamatul asjaoludel peab ta kohe-kohe laua tagant lahkuma, meie fotograaf jõuab suure kiiruse keskel vaid pildiplöksu teha, vestluslootuse direktoriga jätmata edaspidiseks. Jätkaja, kuu ja kvartali lõpetamine pole naljaasi, eriti suure tehase puhul.

Suur «Talleks» igatahes on. Selles saame kinnitust veidi hiljem, kui direktori asetäitja tootmisalal HILLAR RUBEN (diplom TPI-st 1958) mõned arvud ette loeb:

* «Talleksis» töötab 1700 inimest, neist 1300 Tallinnas. Filiaalid on Mõisakülas, Paides ja Viljandis.

* Aastatoodang on 30 miljonit rubla. Põhiliselt tehakse ekskavaatoreid — ETII-202A ja ETII-165, lisaks ka varuosi ja õige väikeses koguses laiatarbedkaupu. Aastas väljub tehase väravaist 2255 ekskavaatorit.

Tehase elus praegu tähtsaim? «See, et palju ehitame,» ütleb Hillar Ruben. «Paides läheb käiku varsti uus toot-

Silmapiilguks tehase miljöösse

mishoone, Viljandis on uus hoone, soome kall, monteerimisel, laiendamine tootmispinda ka Mõisakülas. Tallinnas sama lugu — vanade ruumide kõrvalde, õigemini nende tagusele maalale saame juurde 24 000 m² tootmispinda. See on sama palju, kui palju meil praegu üldse olemas on. Vaiaid on maas, osa konstruktsioone üleval. 1983. aastaks peaks kõik valmis saama. Vaja on väga, sest tootmisruumid on meil vanad, kitsad, amortiseerunud.»

Tehases ringi liikudes hakkab silma meestööliste (ja ka tootmisjuhtide — meeste) ilmne ülekaal. Kas pole ikka naisete töö? Hillar Ruben: «Ei tea, vist küll. Oleme naistööjõu kasutamisele seni üsna tagasihoidlikud olnud, pisut rohkem ehk Mõisakülas, seal on väikesemad ja kergemad detailid. Pingitöö pole ikka naiste töö — must, kuhu naine pärast tööd selliste kätega läheb? Üks asi on veel pisut «piinlik»: meil on soliidsed palgad, ja kui naine näiteks rohkem teenib kui mees...»

Nali naljaks, tehases on ikka kiirus. Üritame meiegi tehase seisukohast üsna tarbetute inimestena kiiremini hakkama saada.

Peakonstruktori osakond. Peakonstruktor EINO MARK on ka tipikas — mehaanikainsener 1958. aastast. Teda ennast ei õnnestu näha, vist on direktori poolel. Räägime 1960. aastal MM-i lõpetanud REIN SÜTIS-TEGA (pildil paremal ülal), kes on peakonstruktori osakonnas ajamite automaatika büroos konstruktor. «Talleksi»-staaž on tal soliidne — läheb 19. aasta.

Mida peakonstruktori osakonnas tehakse? Kõigepealt hoitakse korras tehase seeriatoodangus olevate masinate tehni-

line dokumentatsioon (viiakse sisse vajalikud muudatused normatiivsetes dokumentides, uute standardite jms. nimetused). Kõik see on seeriatoodangu konstruktoripoolne teenindamine. Muudugi tulevad ka ratsionaliseerimisettepanekud, leitud, nende juurutamine ikka siitsamast osakonnast. Silma tuleb peal hoida sellel, et toodetud masinad vastaksid joonistele kavandatuile. See kõik kokku on osakonna (ja tehase) täna nased mured.

Homme päev peakonstruktori osakonnas kätkeb endas uute mudelite projekteerimist ja väljatöötamist, juba tootmises olevate masinate täiustamist. Peakonstruktori osakonna juurde kuulub ka masinate töökulude katsetuste büroo, kus katsetamist leiavad nii täiesti uued kui ka juba seeriat toodetavad masinad.

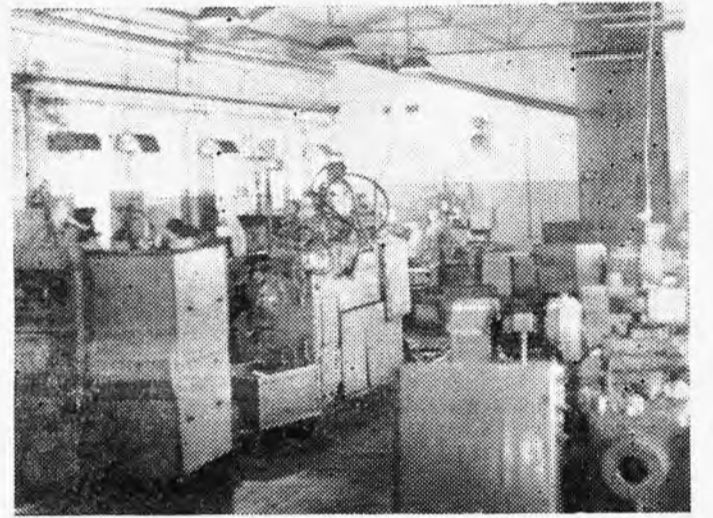
Praegu on põhitööna käsil ekskavaatori ETII-202A uuendatud variant ETII-202B. Masin on põhimõtteliselt samasugune kui 202A-gi, hakkab aga töötama praegusest vaiksemalt tänu sellele, et kettajam on asendatud hüdraulilise ajamisega. Ka kabiin, kus ekskavaatorijuht vaata et päev läbi istuma peab, ootab mõnusa-maks tegemist — eelkõige müra ja vibratsioon vähemaks.

«Talleksi» peakonstruktori osakonnas töötavast 44-st inimesest on TPI haridusega üle poole. Nii et sidemed TPI-ga on olemas kaudselt ja otsesemaltki — ka praeguseid tudengeid käib «Talleksis» praktikal. Rein Sütiste on TPI-ga veel ühtpidi seotud, ta ise ütleb, et «fakultatiivselt» — laulab 22. aastat tipi meeskooris. Selle kohta vist sobib ütlemine, et konstruktorlik järjekindlus ei jätta meest

maha. Järjekindel ja «pusida tahtja» aga peab üks konstruktor ilmtiugimata olema ja seda järjekindlat nokitsemist võiks tehase meeste arvates tänasel tipikal, konstruktoriks pürgijal rohkem olla.

... Poolvalimis kollased ekskavaatorid jäävad meist Mustamäe tee septembripäikeses õuele. Tehase rahval vaevalt aega on märgata masinate värvi või ilusat ilma — paraku kumbki ei mõjuta kvartalilõpu kliimat. Töö sekka on päris sobimatu soovida heid masinaehitajate päeva. Kuigi see lugu sündis just nimelt tollest ajendist.

«Talleksis» nähtud vahendas HILLE KARM, teejuht ja konsultant oli masinaelementide kateedri dotsent HEINO ARUMÄE, pildid võttis SVEN ARBET.

PAIDE-mail

Juba üle kolme nädala on TPI oma majaks ka meile, esmakursustalale. Üha harvem eksivad tudengihakatised võõrriise auditooriumeisse, üha roakem võib värskeid tipikaid näha huvialaklubides. Tehtud on esimesed kontrolltööd, tekkinud esimesed võlgnevusedki, tuntuks-teatuks saanud õppejõud. Loengud ja harjutustunnid on kogu rühma-gi nime- ja nägupidi tutvavaks teinud. Mõõdas on esimesed rühmaõhtud. Tasapisi hakkab kujunema on rühma tunne. Raskem on aga kogu teaduskonnaga. Ühesistitud loengud loovad nägupidi-tutvuse, enamat esialgu mitte. Muidugi on ees-

KARTUL LIITIS KURSUSE

veel väga palju ühisüritusi ja olen kindel, et juba esimese semestriga on kursus sulanud ter-vikuks.

Kuid meie, esimese kursuse keemiaturund, teame iksteist juba praegu. Meid liitis kartul. Üheskoos ülesvõetud kartulitoniidid Paide rajooni «Kalevi-õja» kolhoosis aitavad aktiivse puhkusega sisustada terve nädalavahetuse ning anda meilgi oma osa laupäevakudondu.

Pärast vihmahalli õpinädalat kulused marjaks ära kaks päikesepaistelist päeva värskes maagõl-lus, ääretulagedal kartulipõl-lul.

Kohale jõudsimel laupäeva lõunaks. Tea, kas tundusime

nõrgukestena, aga kohe toetati meid paraja põllumehelõunaga. Varsti jõudsimel oma otsatule «põllulapikele» ja hakkasime kohe kombainidega võidu korjama. Sellest, et traktorid vahel meile töö andmisega jänni jäi, võib järeldada, et enamik meist kartulit mitte esmakordselt ei näinud. Igatahes ei jõudnud väsimus õhtukski sitkeisse tuden-gikontidesse. Töö kestis päris päikeseloojakuni ning kui buss tulemisega hiljaks jäi, olime valmis jalgsi oma majutuskohta, vanasse klubihoonesse minema. Kuna häid tipikaid ühte bussi palju mahub, jõudsimel ka kolm korda väiksemale inimmassile mõeldud sõiduriistaga õnnelikult kohale.

Tõhigi maha pestud ja keha kõvasti kinnitatud, õnnustus meie meespere aktiivsemal osal kogu rahvale selgeks teha, et parim vahend põlluväsimuse maharaputamiseks on teha diskoõhtu. Reipad rütmid haarasid ja üsna pea kippus tantsuruumi juba kitsakski jääma. Alles uneaeg peatas magnetlin-di. Hommikul ootas kartul oma osa...

Pühapäev teritas meid päikesega. Kogemused tegid kartu-likastid kergemaks ja käed väledamaks, nõnda jäi aega puhkusekski, mis puhuti ja pai-guti paisus tillukeseks kartuli-sõjaks. Õnneks oli tegu vaid hoiatuselaskudega, mis põlluma-

jandusele vist eriti kahju ei too-nud.

Et tudeng vahel väsidagi oskab, seda näitas pikk lõunavahe, mis kuidagi lõppeda ei tahtnud. See-est haarasime hiljem töö turjast. Igatahes jäi nõudliku-näoline brigadir meiega väga rahule.

Pärast väikest jalutuskäiku ja kerget kehakinnitust jätsime oma tööpaigaga hüvasti. Musk-lites jõudu juures, kontides väsimus ja hinges veidi kahjutun-netki, et nii ruttu siit lahku-ma peame, astusime bussidesse. Kö-lama jäi mõte, et nii kenas selts-konnas poleks paha kauemgi tööd teha.

Nõnda siis pole sõpradeks saam-iseks tingimata vaja puuda soola ära süüa, aitab mõne tonni kartulite koristamisestki.

URMAS UINT KÜ-11

Suure Isamaasõja veteranide nõukogu esimees TPI-s HARRI LESSEL

II LÕUNA-EESTI VABASTAMINE (AUGUST).

10. augustil murdsid 3. Balti rinde 67. armee ja 1. lõõgiarmee kaksteist laskurdiviisi läbi saksa fašistide nn. «Marienburgi» kaitsepositsioonist Laura ja Aluksne joonel. 13. augustil vabastas 67. armee 122. laskurkorpus Võru ning päev hiljem 1. lõõgiarmee 52. kaardiväe laskurdiviisi Antsila. Sama päeva õhtuks jõuti Sangaste lähiste-le. Lahingud jätkusid. Viie lahingupäeva jooksul läbisid 67. armee väekoondised Võrust põhja ja loode suunas liikudes 55 km ja 1. lõõgiarmee Valga suunas 75 km.

16. augustil sooritasid kaks laskurdiviisi (191. ja 118.) Mehikoorma juures dessandid üle Lämmi järve vaen-lase tagalasse ning ühinesid järgmisel päeval Võrust põhja suunas edu arendava 86. laskurdiviisiga Rasina rajoonis.

Emajõe lähenevate 67. armee väekoondiste tõkestamiseks fašistlik väejuhatus midagi nimetatamisväärselt ette võtta ei suutnud, kuid 1. lõõgi-armee edasitungi läände Valga suu-nas püüti kõlgi olemasolevate jõudu-dega tõkestada. 16.—18. augustini arenesid raevukad lahingud Sangaste ümbruses. Tankidega kõvendatud, arvuka lennuväe poolt toetatud nelja jalaväediviisil vasturünnakutega püü-ti 1. lõõgiarmeed tõkestada.

23. augustil alustas 67. armee kolme laskurkorpusega (116., 118. ja 122.) pealetungi Tartu vabastamiseks. Mida lähemale linnale, seda raevukamaks muutus fašistide vastupanu — oli ju Tartu teedesõlm tähtsaks sõde-liliks armeegrupi «Nord» ja opera-tiivgrupi «Narva» vahel. Pealetungi teisel päeval jõuti Tartu lähiste-le ja läheneti Elvale. Tartu vabastati 25. augustil. Põhja ja loode pool Tartu moodustati ligemale 30 km sügavune «sillapea», idas ja kirdes jäi vaen-la-ne vaid 2–3 km kaugusele Tartust. Samal päeval vabastati ka Elva.

Ajavahemikul 28. augustist kuni 4. septembrini tegi vaenlane kordu-vaid katseid taasvullutada Tartu. Tegevusse rakendati arvukalt jala-väge, tanke ja eriti lennuväge, kuid meile poolt 25. augustiks vabasta-tud territoorium põhiliselt säilis. 6. septembriks rinde Tartu rajoonis stabiliseerus.

Lõuna-Eesti vabastamislahingute pinget iseloomustavad kõige kulu-kamalt kasutatud 1 137 500 mürsku ja miini, 36 412 500 padrunit, 110 000 lennupommi ja 327 300 granaati.

Nõukogude väejuhatus kavandas fašistlike vägede väljakihutamise Eestist NSV-st ja Põhja-Läitamaalt mitmetes erinevates suundades ette-võetud ja ajaliselt järjestatud pe-aletungi. 14. septembril kolme Balti rinde vägede kontsentriilise pea-letungiga Väike-Emajõe, Gauja jõe, Gulbene, Jalgava joonelt Riia suu-nas, 17. septembril Leningradi rinde 2. lõõgiarmee jõududega Emajõelt põhja ja loodesse ning veel paar päeva hiljem 8. armee pealetungiga Narva maakitsusest läände, ees-märgiga jõuda Soome lahe, Läänemere ja Pihkva kaudu koondumist Lämmi- ja Võrtsjärve vahelisse lõu-na lõuna poole Emajõe. Koondu-mine lõpetati 12. septembril õhtuks.

Armees kolme laskurkorpuse (8. eesti, 30. kaardiväe- ja 108. korpus) ligemalt sada tuhat meest läbisid seejuures 230 km ja ületasid 3 km laiuse Lämmijärve kaatritel ja pon-toonidel. 2. lõõgiarmee koosseisu

arvati juba varem Emajõe äärde jõudnud 67. armee kaks laskurkor-pust (116. ja 118.) ning 14. kindluse-tatud rajoon.

Emajõe ääres, 80 km rindelõigul Peipsist kuni Võrtsjärveni asus sakslaste sel ajal kaitsel 11 jalaväe-rügementi ja 27 suurtükiväediviis-ioni — kokku 22 000 mehe, 208 suurtüki ja miinipildujaga, varus Tartu-Tapa raudtee piirkonnas ja Kõlbavere, Reastvere rajoonis veel umbes 20 000 meest 160 suurtüki ja 180 tankiga; pealetungi arenemisel võis arvestada veel operatiivgrupi «Narva» kuue jalaväediviisiga (34 000 meest, 140 suurtükki ja 50 tanki).

2. lõõgiarmee juhatus saatis Ema-jõe lõunakaldalt, Kastre ja Luunja vahel põhja suunas läbimurdesse 8. eesti ja 30. kaardiväe laskurkorpu-se: Tartu sillapealt — 108. laskur-korpuse, kelle vasaku tiiva varjust pärast läbimurde sooritamist väljus loode suunas 116. laskurkorpus, 14. kindlustatud rajoon armee paremal tiival ja 118. laskurkorpus vasakul tiival jäid kaitseleesandega Emajõe lõunakaldale.

2. lõõgiarmeed tugevdati läbimur-deks kolme suurtükiväediviisi, kuue üksiku suurtükiväepolgu ja ponto-nõõride väeosadega. Läbimurret toetas õhust 13. lennuväearmee, kelle koosseisus oli nelil päevil 718 lennu-ki.

Kuna läbimurdesse Emajõel saadeti üheaegselt 39 laskurpõlku, 57 suurtükiväe- ning miinipildujapolku (ligemalt 2000 toru) ja 623 tan-ki, saavutasime lahingu alguseks neljakordse ülekaalu elavljõus ja

tankides ning üheksakordse suur-tükkides. Selline jõudude vahekor-pid tagama ja tagaski edu. Eesti mandrila puhastati vähem kui 10 ööpäeva jooksul.

Ettevalmistustööde ajal läbimur-deks Emajõel kolme Balti rinde armeed alustasid kavandatud peale-tungi Riiale. 19. septembril vabasta-sid 1. lõõgiarmee väekoondised Tõrva ja Valga.

17. septembril kell 07.30 algas suurtükiväetule ettevalmistamisega läbi-murre Emajõel. Vaenlase kaitse-positsioonidele paisati 70 minutit jooksul 160 000 mürsku ja miini, 200 pommitajat ja ründelennukit «tõõt-lesid» fašiste õhust ja peaaegu ühe-aegselt alustasid rünnakut 2. lõõgi-armee viis diviisi (7. eesti, 45. ja 63. kaardiväe ning 40. ja 90.).

Rünnak oli edukas. Tõrjunud vaenlase vasturünnakud, tungisid 2. suurtükiväebrigaadi, viieteistkümmne lõõgiarmee väed esimese pealetun-gi päeva jooksul 45 km lalusel rin-del keskmiselt 17 km, paremal vii-val (8. eesti laskurkorpuse lõigus) koguni 30 km sügavuses vaenlase asetusse.

Vaenlane jättis lahinguväljale 3000 langenut; 840 fašisti vangistati. Lahingu kohta Emajõe ületamisel kirjutas hiljem 2. lõõgiarmee juhata-jal I. Fedjuninski («K. Geparan. Jantarhoro mora»): «Mulle paistab, et see oli üks paremaid pealetunge, mida ma olen näinud. Esiridades läksid eestlased, soldatid ja ohvitserid 7. eesti laskurdiviisist, keda juhatas Karl Allikas. Olg õia kõrval nendega hävitasid fašiste võitle-jad, kes kuulusid kindral Savell Mihailoviitš Putilovi 45. kaardiväe laskurdiviisil ja Nõukogude Liidu kangelase kaardiväe polkovnik Afa-

(Jätkeb 4. lk.)

Nõukogude Eesti vabastamine 1944. aastal

Mis on OCLAE?

Möödunud mädalal oli meie üliõpilastele võimalus kohtuda NSV Liidu külastajal viibiva Ladina-Ameerika kontinentaalse üliõpilaste liidu OCLAE delegatsiooniga eesotsas üliõpilastele presidendil Fernando Ramireziga (pildil paremal) Kuba. Kolmapäeval kogunesid meie tudengid miitingule, avaldamaks solidaarsust võitleva Ladina-Ameerikaga. Miitingust oli eelmises TP-s põgusalt juttu. Täna avaldame miitingul tehtud fotosid ja tutvustame lähemat üliõpilaste liitu OCLAE.

OCLAE ühendab endas Ladina-Ameerika progressiivset üliõpilaskonda. Tema eelkäijateks olid Ladina-Ameerika üliõpilaste kongressid (1955 Montevideo, 1957 La Platas, 1959 Caracases). IV kongressi tahtsid korraldada 1961. aastal Brasiilia linnas Natalis kogunenud reaktioonilised üliõpilaste organisatsioonid. Tegelikult leidis IV kongress aset 1966. aasta suvel Havannas loosungi all «Ladina-Ameerika üliõpilaskonna anti-imperialistliku ühtsuse eest!» Selsamal kongressil võeti vastu otsus luua OCLAE.

Organisatsioon astub välja imperialismi ja reaktiooni vastu võitlevate rahvaste toetusseks, mõistab hukka diktaator-

likud ja fašistlikud režiimid, on solidaarne massiliste väljaastumistega tõeliselt rahvusliku sõltumatus ja demokraatia, rahu ja sotsiaalse progressi eest.

Antiimperialistliku üliõpilaste liikumise tugevdamiseks kontinendil tegutseb OCLAE aktiivselt vasakpoolsete ekstremistide isoleerimisel üliõpilaste organisatsioonides. Seda eesmärki teenib ka avalik poliitiline diskussioon Ladina-Ameerika üliõpilaste joorimisel.

Pärast OCLAE V kongressi, mis toimus 1973. aastal Santiago de Chile's ja III konsultatiivnõupidamist 1976. aastal Havannas on üliõpilaste liidu tegevuses veelgi tugevnenud anti-imperialistlik suund.

1977. aasta juunis korraldati Hondurases OCLAE initsiatiivil esimene Kesk-Ameerika üliõpilaste festival deviisi all «Kesk-Ameerika antiimperialistliku ühtsuse ja vabastamise, rahu ja sõpruse eest!»

Organisatsioon osaleb aktiivselt rahvusvahelises noorsoo ja üliõpilaskonna demokraatlikus liikumises, tulemusrikkas on tema koostöö Rahvusvahelise Üliõpilaste Liiduga, samuti kontaktid

Nõukogude Liidu üliõpilastega.

OCLAE kõrgeim organ on kongress. Kongresside vahelisel ajal juhib organisatsiooni tegevust sekretariaat, kuhu on valitud Tšiili, Panama, Puerto-riiko, Uruguai üliõpilaste esindajad. OCLAE president on Kuuba üliõpilaste föderatsioonist.

7. oktoobril möödub 30 aastat Saksa Demokraatliku Vabariigi väljakuulutamist. Selle aja jooksul on Saksa DV-st kujunenud kõrge teadusliku potentsiaaliga ja arenenud rahvusvaheliste teadussidemete vaba maa.

Ka TPI-d seovad tänase Saksa DV kõrgkoolidega kaks teadusala koostöölepingut. Karl-Marx-Stadti Tehnikakõrgkooli automaatikasektiooni ja TPI elektriajamite kateedri vaheline teaduslik koostööleping näeb ette aastatel 1976...1980 lahendada terve rida huvitavaid probleeme lineaarmootorite ja -ajamite valdkonnas, ühiste publikatsioonide avaldamist ja sümpoosioni korraldamist.

Magdeburgi Tehnikakõrgkooli ja TPI vaheline koostööleping on sõlmitud teemal «Elektronarvutite kasutamine kõrgkooli juhtimisel.» TPI poolseks täitjaks on informatsioonitöötlemise kateeder. Meie arvutuskeskuse osaleb NSV Liidu Kõrghariduse Probleemide Instituudi ja Magdeburgi Tehnikakõrgkooli vahelise koostöölepingu täitmises.

Igal suvel on osal meie üliõpilastel võimalik tutvuda Saksa DV kõrgkoolidega prak-

tikareisi vahendusel. Informatsioonitöötlemise kateeder vahetab igal aastal praktikagrupi Dresdeni Kõrgema Insenerkooliga. Elektriajamite kateedri ja Karl-Marx-Stadti Tehnikakõrgkooli automaatikasektiooni vaheline praktikagrupid vahetus on oma iseloomult esmakordne ja ainulaadne NSV Liidu ja Saksa DV kõrgkoolide koostööpraktikas (sellisest koostöövormist ei olnud juttu O. Lillnurme ülevaatlikus artiklis TPI välissuhetest 7. sept. ja 21. sept. TP-des.)

Mõlema poole üliõpilased võtavad osa teadusliku koostöölepingu täitmisest nii õppeaasta vältel kui ka praktika ajal. Vastavalt NSV Liidu ja Saksa DV kõrgharidusministeeriumide vahelisele kokkuleppele nimetatakse seda praktikat teaduslik-tehnoloogiliseks tootmispraktikaks. Alpool lugegem elektriajamite kateedri dotsendi RAIN LAHTMETSAT ja elektroenergeetikateaduskonna üliõpilaste TARMO MERE, ELO JAAMA, JÜRI EDURI, JAAN

KOOSTÖÖLEPINGU ARGIPÄEV

THALFELDTI, ROBERT RÄMONENI, ERIKA THALFELDTI ja LEO KARAFINI tähelepanekuid möödunud suve praktikareisilt.

Me ei istu veel moodsas ülikäärangis, niisuguses, mis magnetpadjal liigub lineaarmootori jõul 300 kilomeetrilise tunniikiirusega Narita lennujaama ja Tokio vahel. Meie vagun on ratasteta lihtsalt sellepärast, et ta on tõstetud tungraudadele rataste vahetamiseks NSV Liidu piiril. Rongitais rattaid on ühte otsa juba kokku veetud ning teisest otsast liikatakse alla uued, veidi suurema rööpavahe jaoks. Oleme Kuznica piirijaamas, tagasiteel teaduslik-tehnoloogilise tootmispraktikalt Saksa DV Karl-Marx-Stadti Tehnikakõrgkoolist. Muljeid on palju ja on just sobiv moment, et need kaasüliõpilaste, TP lugejate jaoks kirja panna. Kõik on alles värske, tervikpilt tekib hiljem. Seepärast mõned killud.

A lles me istusime kokkuvõtte tegemiseks meid vastuvõtva tehnikakõrgkooli automaatikasektiooni juhataja professor P.-K. Budigi kabinetis. Pärast sõbralikku vestlust saatis ta meie juhendajatega oma viimaste artiklite äratõmbed prof. H. Tiismusele, dots. J. Laugisele ja dots. E. Ristheinale. See on kahe kõrgkooli vahelise lepingu argipäev. Selle koostöölepingu üheks osaks on ka meie vahetuspraktika, mida esimesena ja veel ainukesena Nõukogude Liidu teaduslik-tehnoloogiliseks tootmispraktikaks nimetatakse. Meiega ühes vagunis on kümneliikmeline praktikagrupp Karl-Marx-Stadti Tehnikakõrgkooli automaatikasektioonist. Nemand sõidavad Tallinna, et osaleda töös, mida koostöölepingu täitmiseks tehakse meil.

Kulgeva magnetvälja kasutamine on elektriajamite kateedri huvi- ja teadustöö objektiks olnud kateedri alguspäevadest saadik. Meie professor Aleksander Voldek töötas juba 25

aastat tagasi esimesena maailmas välja magnetohüdrodünaamilise pumba arvutusmeetodika. Tänapäeval vaadeldakse seda kui lineaarsünkroonmootori üht keerulisemat erijuhtu.

Milleks rattad ja reduktorid, kui kulgeva magnetväljaga võib lastid ja vagunid liikuma panna ratasteta. Kui kasutada magnetpatja, kaob igasugune kokkupuude liikuvate ja liikumatute osade vahel. 960-kilomeetriline tunniikiirus on tehnilise projekti tasemel ette nähtud selleks, et rongiliiklusega ühendada USA ida- ja lääneariiki. 300-kilomeetriline tunniikiirus on objektiivne reaalsus Jaapanis. Palju keerulisem on saada aeglast liikumist tööstustranspordis. Transportida on vaja nii tahkeid kehi kui ka vedelaid metalle. Ühel alal on rohkem tehtud Karl-Marx-Stadti, teisel — meie elektriajamite kateedris. Koostöölepingu üheks ülesandeks ongi olemasolevate kogemuste vahetamine ja uute tehniliste probleemide lahendamine tehnilise progressi kiirendamiseks mõlemal maal.

(Järgneb järgmises eestikeelses TP-s 12. oktoobril.)

SEPTEMBER

SEPTEMBER

Sünnipäev tähendab igale inimesele uue eluaasta algust. Uusaasta tähendab kõigile inimestele astronoomilise aasta algust. 1. september on õppeaasta alguse päev. Ja selle viimasega on just meie maja kõige lähemalt seotud. Ennast ja teisi hakkavad leidma 1290 esmakursuslast, möödunud aastane neljas kursus näeb ja tunneb äkki, et neist eespool enam kedagi ei ole... Teised vahetasid õpperühma numbrit taas paarituvuuliseks.

Tallinna jaoks oli lõppev kuu 35. rahuseptember. Tähistasime seda meenutushetkega TPI mälestuskivi juures. Mõtlesime: aeg ei paranda kõiki haavu. On, mis jäävad. Ja mis ei unune. Sest meie ju elame edasi.

Õppimine, öeldakse, on üliõpilase põhitegevus. Aga see septembri-õppimine on ka, nagu ta on: sess kes teab kus ja eks selle suure kiirega ole ennegi aega küll olnud. Tänavune õppeaasta on aga tavalisest teistmoodi, jupp maad lühem nimelt — enne olümpiasagimist peab õppetööga ammu ühele poole saama. Niisiis tahes või tahtmata tuleb ikkagi juba nüüd vaadata, et tähtaegadele jalgu ei jääks ja et puudumiste arv saavutaks oma miinimumi.

Ei õppinud 1025 kolmandate kursuste tudengit, kes terve septembrikuu töötasid kas maal, linnas või TPI kätuses. Maal oli 410 paari töökäsi, võeti põhiliselt kartulit, aga tehti ka silo, veeti põhku, koristati õunu. Seda pole kunagi karta, et tööst puudu tuleb, pigem siis juba oskusest tööd leida.

Enamik tipikaid, 240, sõitis Paide rajooni, šeflus ju. Meie omi oli ka Muhus ja Sõrves, Viljandi, Haapsalu ja Rakvere rajoonis. Koristusajal ei küsi keegi, kas sa saad või kas sa tahad. Lihtsalt tuleb minna. Ja eks nii mõnigi arstistõend jääb «tõbise» südametunnistusele... Teised aga töötavad, ja töötavad nii, et töö tulemus meest ei narriks. Ja et maamees öelda ei saaks — käisid siin linnavurled, ei tein'd tööd ega kedagi, ainult kasi nüüd nende järelt! Või mis sa neilt sehvaidelt tahadki...

Ega maarahvale polegi muud soovida kui et olgu ikka rohkem kui mullul!

Muidu on nagu september ikka, tujukas nagu rikas plika. Tahab, siis naeratab, ei taha, siis raevutseb. Pöörpäev oli ilus, sellest luges vähiklik ilmaennustajagi välja, et tuleb kuldne soe päikeseline sügis. Nii et need õunad, mis tormiga veel puu otsa jäid ja need kartulid, mis enne külma varjule saadakse, annavad kindlasti rekordilist saaki.

Üliõpilaste ühise õppimise kool Mustamäel hakkab kah tasapisi ilmet võtma. Seestpoolt. Esialgu on paljud ettevõtmiste algused lükatud küll alles järgmisse kuusse, ajale, mil kõik senised laialilõijad tagasi, kuid siiski on meie ajalehe rubriigil «KES-KUS-MIS» ühteist juba teada anda. Esimesed istungid on peetud meie ühiskondlike organisatsioonide komiteedel, koos on käinud aktiivsemad klubid, koosolekud peetud mitmetel komisjonidel. Ja sügissemestri plaanid muudkui sisaldavad sisutihedaid sõnu: suurendada, tõhustada, tihendada, tõsta, kontrollida, parendada... ja tore on kuulda, et kuskil kõlab ka küsimus — on see kõik reaalne ka või?... Sisukas plaan on ju iseenesest hea asi, aga tal on kaks vajakajäämist, nimelt sinna on liiga kerge punkte ritta laduda ja pärast liiga raske neid ükshaaval täitma hakata. Aga tööpoolest on väga suurt rahuldust pakkuv tunne siis, kui aruande kirjutamisel ei teki populaarset küsimust — bluffida või mitte bluffida?

Käed-jalad ja eriti pead on tegemist täis meie partei-, komsomoli- ja ametiühingukomiteedel. Aruandlus ja uute liidrite valimine pole leivaostmine. Suure organisatsiooni etteotsa on vaja leida inimesed, kes seda tööst väärivad, väärivad igapäevase töö tulemuste poolest ja sellegi poolest, et nende kohta võib kahtluset kinnitada: asjalik, ja muidu ka tore inimene. Ehk nagu mina ütlen — kergesti suheldav. Ja kuigi teatakse, et kui tahad kaaslasti tundma õppida, tehke koos rasket tööd, ei aita alati seegi: Vahel varjutab peibutav tasu selle õige minna ära. Valida tuleb neid, kelles

oled kindel, et kui sul on mure, ei jäta ta sind ükski. Neid, kes leiavad õiged sõnad, mida on vaja öelda, õigel ajal ja õiges kohas. Olgu need sõnad pealegi vahel üsna kibedad...

Järeldasvu kindlustamise probleem kummitab mitte üksnes demograafe, vaid ka TPI taidluskollektiive ja ühiskondlike organisatsioone. Sellepärast ripuvad septembris ahvatlevad kuulutused: tule tantsima! tule laulma! tule mängima! ja sellepärast korraldavad meie Spordiklubi ja komsomolikomitee septembris oma noore aktiivi väljaõpetamise seminarlaagri Klooga spordibaasis.

September. Olgu küll, et meie majas on ta alguse kuu, on ta eelkõige aasta üheksas kuu ja üldsusele seega üsna tähelepanematu. Võib öelda, et ta on kvartali lõpu kuu ja mõni mees näeb teda üksnes selles valguses. Teine mees sai septembrikuuks näiteks Vahemeremaade või Skandinaaviamaade või Tšehhoslovakkia tuusiku ja temale kujunes kas just elu, aga aasta kõige elamusterohkem kuu kindlasti. Kolmas sai lõpuks kauaoodatud oma elamise omanikuks ja praegu näeb septembri-pahtlit õnnelikult uneski. Neljandale sadas täiesti ootamatust kandist kaela võib-olla senise elu suurim õnnetus ja maailm on nüüd nii must-must, et talle oleks vaja mõneks ajaks roosadid prille laenata. «Õhtuleht» kuulutas, et edaspidi saab telefonil 446-985 koju kutsuda lapsehoidja, tund maksab 70 kopikat ja papad-mammad võivad ula peale minna. Aga eks kõik asjad ole kahe otsaga — saad oma neli seinat kätte, mis sa sinna sisse paned, või tahad nädalavahtuseks pulma sõita ja lapse(d) koju jätta, kergenda pärast rahakotti 20—40 rubla võrra...

Aga nii võib lõpmata kaua ja pikalt keerutada, oluliselt kuhugi välja jõudmata. 30 päeva septembrist 1979 omandavad varsti ainult ajaloolise väärtuse ja me võime vaid omaette mõelda, et mihklikuu üldise kulgemise juures oli igauhel meist ka oma, minu september.

«Tallinna Polütehniku» korrespondent
URMI REINDE

Tõnnitleme

ÜLO ÜHEKSAS 25

Ulehomme, ärgem olgem tagasihoidlikud, on väike juubel. Mõõdukas 25 aastat ülevast hetkest, mil sündis Ülo Üheksas, üheteistkümnene laps ühes Ule-küla perekonnas.

Ülo lapsepõlv kadus nagu võrske «Noorus» kioskileilt või ütlemele parem, ta oli kui

laevasõit Pariisist Tokiosse, mille jooksul kõht jõudis vaid paaril korral tühjaks minna.

Üldiselt oli Ülo terane pois ning üldisuselt pilt selge — ega üksteist klassi ei jää Ülo Üheksanda laeks teadusepõllul.

Ega jäanudki. Inimene õpib eluaeg, ka sõjaväes. Ülo mehitus. Omandas mitmeid majapidamises vajalikke töövõtteid, samuti keele, mis võimaldab tal nüüd suhelda inimestega vähemalt ühel kuuedikul maailma territooriumil.

Süües kasvab janu, nii oli ka Ülo. Tung teadmiste järele on saatnud teda kõigil neljal

TPI-s veedetud aastal. Noormehe ausaltrimal nagu ning lahkus ei jäänud rühmakaaslaste eest varju. Järgnes tunnustus — mitte igapäevale ei usaldada ajalehelehtaja tänamatut ametit.

Loengutest vabadel hetkedel tegeleb Ülo teokäpide teadusliku kogumise ja kõhina järgi ning plastiliinist bükside vormimisega. Eriti hästi tuli tal välja rühmakaaslaste Angela torso.

Uneajast näpistades osaleb tulevane spetsialist 15 huvialaringi töös, võtab osa üleinstiitutiülistest ÜTÜ konkurssidest, refereerib vabatahtlikult kohustuslikku kirjandust, hoiab tuttavate tütarlaste lapsi. Peale selle jõuab väsimatu humanitaarkallakuga tehnikatundeng veel palju, palju.

Et Sul, Ülo, ka tulevikus kõik sama hästi laabuks, et Sa ikka kava siin ilmas elaksid! Küll siis saaks Sinust ja Sinu kõõpoolet veel mõnegi juubelitu seada eeskujuks õppivale üliõpilaskonnale.

TARMO VEER ja teised kolleegid õpperühmast

SPORT • SPORT • SPORT • SPORT • SPORT • SPORT

Lugu spordiorganisatoritest, kes Kloogal seminarlaagris käisid

21.—23. septembrini oli TPI Klooga spordibaas I kursuse spordiorganisatorite päralt. Toimus seminarlaager, kus esmakursuslased said informatsiooni TPI Spordiklubist, tema tegevusest, XXXI spartakiaadist, teaduskondade ja õpperühmade ülesannetest ning üritustest. Rõhutati spordiorganisatorite tegevuse tähtsust spordi arengul instituudis ning soodsa mikroliinia loomisel õpperühmas.

Sportliku külje sisustasid lauatenise- ja koroonaturniirid ning laagri nael — jalgpalli-

võistlus nelja segavõistkonna osavõtul. Rõhketel värvavate võimalustega finaalis alistas «FC Klooga» «KVARRTERI» 1:0. Elamuse valmistasid kindlasti ka õhtutel toimunud viktoriin «üks loll jõuab rohkem võita» kui 30 spordiaktiivisti vastata ning tisingid «tantsime nii kaua, kui laagriülem lubab».

Laager valmistis ette ka 5—6 kvalifitseeritud selvekokka, seda tänu kiirkursustele.

Ürituse õnnestumisele aitasid kaasa TPI Spordiklubi, kehalise kasvatus kateeder ja soodne ilm.

SPARTAKIAAD ON AVATUD

TPI XXI spartakiaadi avatüritusena toimus 20. septembril staadionil teatejooksude võistlus. I kursuse üliõpilaste 10x60 m pendelteatejooksu võitsid ehitusteaduskonna tudengid, neile järgnesid elektroautomaatikud ja keemikud.

Traditsioonilises 6000 m teatejooksul oli parim L-teaduskond, järgnesid E- ja K-teaduskonnad. Nii kuulus üldvõit elektroautomaatikutele parema koha eest pikas teatejooksus.

Kuigi sedapuhku oli valmistatud igale võistlejale oma teaduskonna embleemiga rinnanumber, on 6000 m teatejooksu jälgimine küllaltki raske, sest vastavalt juhendile on esindajal õigus oma kümnet võistlejat lasta rajal läbida sellised lõigud, milliseid ta peab taktikaliselt õigeimaks (200, 400, 600 m jne.). Kas siiski poleks õigem ette nä-

ha kindlad distantsid igale etapile? Näiteks 200, 400, 600, 800, 1000, 1000, 800, 600, 400, 200 m. Sellega oleks distantsi üldpikkus samuti 6000 m, mis jagatud 10-ks etapiks, kusjuures naisvõistleja alustaks ja lõpetaks. Nii jääksid ära vaidlused teatevahetustes ja võistluste jälgimine oleks ladusam.

Kuna käesoleval õppeaastal on õppetöö mõnevõrra kokku surrutud, on Spordiklubi plaanis sportmängude turniirid läbi viia kahes alagrupis. Hiljem kohtusid mõlema alagrupi võitjad mängudes I—II kohale, teised III—IV kohale jne. Sellega oleks mängude arv väiksem ning turniiri võimalik lühema ajaga läbi viia.

Spartakiaadi peakohtunik ALEKSANDER TŠESNOKOV

TEENETEMÄRK H. ALTOSAARILE

H. Altosaar on juhtinud TPI tennissektiooni alates 1965. a. Tema initsiaalid ja kaasabil on sektioonil välja kujunenud kindel treeningute ja võistluste programm. Sektsiooni vanimaks traditsiooniliseks iga-aastaseks võistluseks on TPI-TRU koondiste kohtumine. Viimastel aastatel on sellel saanud nelja kõrgkooli tennisvõistluste ja H. Altosaar on olnud selle turniiri peakohtunik. H. Altosaar on aidanud luua võistlusidemeid Budapesti Kõrgema Tehnikaülikooli tennisistidega.

TPI tennisväljak valmis 1970. a. Mustamäel. Selle ehitamisel ja hiljem korrashoidmisel on H. Altosaar suuri teenelnud.

Aktiivse tennisistina kuulub ta juba palju aastaid TPI õppejõudude teenistustele võistkonda.

Oma põhitööd teeb H. Altosaar eeskujulikkult, mida tunnustavad rektori kiitused 1969., 1972. ja 1976. aastast.

TPI tennissektioon

SPORT • SPORT • SPORT • SPORT • SPORT • SPORT

Teatriklubi uue hooga

19. septembril taaselustati vahepeal varjusurma vajunud Teatriklubi. Seda igati õnnestunud. Sai läbi arutatud klubi ees seisvad probleemid ning tehtud esialgsed plaanid. Teatriklubi eesmärgiks ei ole ju ainult kohtumine teatritegelastega ning teatrite külastamine ja sellele järgnev muljete vahetamine, vaid ka liikmete isekäimine teatrikunstis keerdkaiki pidi. Anda asjast huvidatuile võima-

lus proovida oma võimeid põhi-mõttel: ise tehtud, hästi tehtud. Tegemistlusti peaks siin küll iga-ühel jätkuma.

Kõik, kes tunnevad, et peale teatris käimise tahaks ka nähtu kohta öelda oma arvamuse või kuulata teiste oma, samuti need, kes ei pelga ise proovimast, on teretulnud meie järgmise klubi-õhtul, mis toimub samuti «Pikos», kolmapäeval, 3. oktoobril. VALLO VAIKJÄRV

REPLIIK

Loos TPI ümber hiilivast surmast (vt. eelmise reede TP) on ilmselt õigus olukorda analüüsivatel üliõpilastel. Skeemil 1 kujutatud plaattee lõhkumise asemel (nagu seda soovib teha kommentaator) tuleks teha lisäülekatk, sest Tallinnas on teisigi paralleelvõõtradu, mis paiknevad teineteisele hoopis lähemal (näiteks Lenini puiesteel). Viadukt üle tee oleks muidugi ülearune luksust!

Jalakäija L. VÕHANDU

RAHVAMALEV

(Algus 1. lk.)

- Hmuda valvekorda hiilnemata, võtta kaasa rahvamalevlase tunnistus ja käelint,
- reidi ajal linde mitte ära võtta ja mitte lahkuda ettenähtud marsruudilt varem.

Malevlane peab olema distiplioneeritud ja ennastohverdav, peab võtma meetmeid ühiskondliku korra kindlustamiseks.

Malevlastele, kes on osalenud

vähemalt 8 reidis, on ette nähtud järgmised soodustused:

- määratakse kõrgendatud stipendium teaduskonna rahvamaleva komandöri esildisel,
- tegevust rahvamalevas arvestatakse stipendiumi määramisel,
- vabastatakse suvisest ühiskondlikust tööst.

Kui üliõpilane on nelja aasta jooksul osa võtnud 30 retkest, lisatakse keskmisele hindale 9 palli.

Oktoobrikuus alustab ainult

malevlastele tegevust karate sektsioon. Kõikides küsimustes pöörduda järgmiste isikute poole: M-teaduskonnas 5-114 Valde Tökke, L-teaduskonnas 2-311 Urmas Siitan, A-teaduskonnas 9-329 Valeri Belitski, E-teaduskonnas 3-306 Hillar Joon, T-teaduskonnas 6-307 Rein Kaarepere, K-teaduskonnas 4-217 Jüri Teder.

Rahvamaleva staabi ülem TPI-s ARNOLD SARAP

NÕUKOGUDE EESTI VABASTAMINE...

(Algus 2. lk.)

naasi Fjedorovitš Seglovi kaardiväe laskurdiviisil.

Lahingud jätkusid. Edasijõudmise ühendamiseks moodustati 2. löögirühma kaks liikuvat mehhaniseeritud gruppi:

39. kaardiväe laskurkorpuse polkovnik A. Kovalevski juhitud 104 tanki ja liikursuurtükki, samuti suurtükki ja reaktiivmehhaniseeritud ja rood sapööre;

102. laskurkorpuse polkovnik V. Pratsenko juhitud 104 tanki ja liikursuurtükki, 46 suurtükki ja reaktiivmehhaniseeritud ning pataljon sapööre.

Mehhaniseeritud gruppe ülesandeks kujunes te rajamine järeleliikuvatele väekoondistele.

19. septembril õõ hakul avastati venelase lahkumine siinmää kõrgendikult ning hommikul alustas 8. armee väenase jälgimist Rakvere ja Avinurme suunas. Moodustati kaks liikuvat mehhaniseeritud eelsalki, kes 20. septembril vabastasid Rakvere ning kontakturoidid sama päeva õhtul Avinurmes 2. löögirühma ja transportivahenditega.

21. septembril vabastas 7. eesti laskurdiviisil 354 laskurpolk Mustvee. Sama päeva õhtul saatis diviis Avinurme suunas motomehhaniseeritud eelsalki, mis koosnes 45 tanki ja 925. liikursuurtükiväe polgust ja ühest laskurpataljoni. Eelsalk edestas diviisi peaühed umbes 20 km võrra ja 20. septembril õõsel ning päeval pidas raske lahingu Narva maakitsusel taganevate fašistliku veermahiti allüksustega Avinurmes ja Avinurme lähisel. Hävitati mitu taanduvat venelase kolonni. Purustati 32 suurtükki, 127 kuulipildujat ja 94 autot; lahinguväljale jäi 317 väenase langenud võitlejat; üle 100 fašisti vangistati. Sõjasaagina saadi: 86 suurtükki ja miinipildujat, 118

kuulipildujat, 247 püssi ja automaati, 36 autot, 11 koormatud veokit ja 186 hobust.

Kokkuvõttes tuleb rõhutada, et Emajõe läbimurde esimese nelja päeva jooksul liikus 2. löögirühma ligemale 100 km lahusel rindel enam kui 100 km edasi, armee parem tihv saavutas lahingsideme (kontakti) 8. armee vasaku tiivaga. Selle aja jooksul kasutas armee suurtükivägi rohkem kui 300 000 mürsku ja miini. Väenlane kaotas langenutena kuni 7000 võitlejat, vangistati ligemale 1700. Saadi sõjasaagiks 213 suurtükki ja miinipildujat, 12 tanki, mitmesuguseid ladusid ja transportivahendeid.

21. septembril jätkus väenase jälgimine. 8. armee Tallinna suunas (kell 00.00 alates kuulus armee koosseisu ka 8. eesti laskurkorpuse) ja 2. löögirühma, teinud pöördet edelasse, Pärnu suunas. Siinkohal oleks sobiv märkida, et 2. löögirühma komandöri, nähes ette alluvusvahetuse muutmist ja arvestades mistahes territooriumil on pealinnas vabastamine, oli teinud 8. eesti laskurkorpuse komandöri juba eelmisel päeval ettepaneku saata Tallinna vabastamiseks oma kirestli liikuv eelsalk. Selline moodustati 21. septembril kell 18.00 lahkus Laekverest korpuse motomehhaniseeritud eelsalk, tankidestant, nagu sils öeldi: üks laskurpataljoni, luurerühm, kaks tankihävituspüssirühma ja üks rühm 45 mm kahureid 354. laskurpolgust, 45. tankipolgu ja 952. liikursuurtükiväe polgu 24 roomikalusel polkovnik V. Võrgu juhitud.

Ettevõtmine oli riskantne, pealegi oli ta korraldatud 8. armee komandöri teadmata ning sanktsiooni-ta. Kuld ta õnnestus.

21. septembril vabastati Tapa 108. laskurkorpuse ja 8. armee mehhaniseeritud eelsalkade poolt. Samal päeval hävitas 8. eesti laskurkorpu-

se 240. laskurdiviis väenase 1500-mehhise kolonni Porkunils, 400 fašisti vangistati.

22. septembri hommikuks jõudsid Prita jõele Tallinna lähisel 8. armee eelsalk Narva maantee ja 8. eesti laskurkorpuse oma Tartu maantee suunas, viimane pärast 100 km pikkust õist lahingumarka. Fašistide viimane vastupanu likvideeriti ja 22. septembri keskhommikul lehvitsid Tallinnas kaks punast võidulippu — esimene püstitatuna Pika Hermani tornil 8. eesti laskurkorpuse leitnandi L. Lumiste poolt ja teine, mille hõliskasid 7. laskurdiviis võitlejad V. Vjurkov ja N. Golovanov — ENSV Ülemnõukogu Presididumi hoonele Kadriorus.

Eesti mandriosa vabastamiseks osalenud Punalipulise Baltimere sõjajaeavastiku meremehed sooritasid 20. septembril dessandi suurete tularsaarele, päev hiljem kunda sadamasse. 22. septembril toimus dessant Loksal ja 23. jõudsid torpedokaatriid Tallinna miinivadamasse. 24. septembril hõivas meredessant Paldiski sadama.

Aktiivsetel tegutsesid nell päevil õhujõud. Peale maavägede läbimurde eduarendamise- ja jälgimisoperatsioonide vahetu toetamise usutati Tallinna sadamas ja reidi 21./22. septembril kolm suurt transport-laeva ja üks valvetaev. 22. septembril uputati Soome lahes ja Balti meres 11 vägedega koormatud transportilaeva. Järgmisel päeval hävitati lennukid-torpedokandjad veel 6 Ida-Preisimaa sadamatele lähenevat väenase laeva.

Tallinnas saadi sõjasaagiks 185 suurtükki, 200 autot, 25 lennukit ning suured laskemoona-, lahinguvahustus- ja toidulaenad. Sadamas hävitati viis transportlaeva sõjavangide ja evakueeritava etanikkonnaga.

(Jätkub 12. okt. TP-s)

TUDENG, SINULE!

NB! NB! NB!

Instituudi juhtkond (rektor, prorektorid, ühiskondlike organisatsioonide liidrid) on andnud nõusoleku pressikonverentsiks orienteeruvalt oktoobri keskpaiku.

Tudeng! Kasuta soodsat võimalust küsida Sind huvitavate asjade kohta kõige kompetentsemalt inimestelt meie majas! Sind esindavad pressikonverentsil Pressiklubi liikmed, vastuseid küsimustele vahendame TP veergudel.

Küsimused esita kirjalikult TP toimetusele (3-204), võid need lasta ka ukisel näha olevasse postkasti. Viimased küsimused jõudku meieni oktoobri alguspäevadeks!

TP toimetus Pressiklubi

«TALLINNA POLÜTEHNIK» «ТАЛЛИНСКИЙ ПОЛИТЕХНИК»

Trükkkoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk t. 40/42. Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Таллинского политехнического института «Таллинский политехник». Типография «Лõхисõлу», Пикк, 40/42. Toimetuse aadress: 200626 Tallinn, Ekhitajate tee 5, TPI, 3. hoone, tuba 204, tel. 587-261. Адрес редакции: 200626 Таллинн, Экхитайте тее, 5, ТПИ 3 корпус, комната 204, тел. 587-261.

Hind 2 kop. Tell. nr. 1750 MB-08375

Vastutav toimetaja G. Hazak